

Valitusasiakirjojen toimittaminen käräjäoikeudesta hovioikeuteen

ASIAN VIREILLETULO

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentin hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa. Rovaniemen hovioikeuden presidentti on 23.9.2025 mainitussa tarkoituksessa ilmoittanut oikeuskanslerinvirastoon Oulun käräjäoikeuden menettelystä asioiden R 742/2024/1577 ja R 742/2024/5147 käsittelyssä.

Asia R 742/2024/1577 oli ratkaistu käräjäoikeudessa 29.10.2024. Valitus asiassa oli jätetty käräjäoikeudelle 28.11.2024, mutta asia oli saapunut hovioikeuteen Aipa-järjestelmän kautta vasta 3.9.2025.

Asia R 742/2024/5147 oli ratkaistu käräjäoikeudessa 9.1.2025. Hovioikeus oli hylännyt tuomiossa olevan vangitsemismääräystä koskevan kantelun 13.1.2025 antamallaan päätöksellä. Valitus pääasiassa oli jätetty käräjäoikeudelle 3.2.2025, mutta valitus ja asiakirjat olivat saapuneet hovioikeuteen Aipa-järjestelmän kautta vasta 10.7.2025.

Ilmoituksensa oheen hovioikeus oli liittänyt muun ohella Oulun käräjäoikeudesta asioiden käsittelyyn osallistuneilta henkilöiltä pyytämänsä selvitykset.

SELVITYS

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 5 §:n mukaan oikeuskanslerin on ennen asian ratkaisemista varattava valvottavalle tilaisuus tulla asian johdosta kuulluksi, jos on syytä olettaa, että asia saattaa antaa aihetta arvostella valvottavan menettelyä. Kerrotun vuoksi olen pyytänyt Oulun kärjäoikeuden laamannia pyytämään mainittujen asioiden käsittelyyn osallistuneiden henkilöiden selvitykset, joissa on ollut mahdollista viitata hovioikeuden ilmoituksensa liitteenä toimittamiin hovioikeudelle jo annettuihin selvityksiin, sekä antamaan asiasta lausuntonsa.

Laamanni on lausunnossaan todennut, että asiaa R 742/2024/1577 käsitelleillä kärjätuomari A:lla sekä kärjäsihteereillä B:llä ja C:llä ei ollut ollut lisättävää hovioikeudelle antamiinsa selvityksiin. Puheenjohtajana asiassa R 742/2024/5147 toiminut kärjätuomari D on 5.6.2026 antanut lisäselvityksen, johon myös kyseistä asiaa käsitelleellä kärjäsihteerillä B:llä ei ole ollut lisättävää.

RATKAISU

Arviointi

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 18 §:n (165/1998) 1 momentin mukaan kärjäoikeuden kansliaan toimitetut, hovioikeudelle osoitetut kirjelmät ja niihin liittyvät asiakirjat on kärjäoikeudesta viipymättä lähetettävä hovioikeuteen.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Oulun kärjäoikeudessa 29.10.2024 ratkaistussa asiassa R 742/2024/1577 valitus oli jätetty kärjäoikeudelle 28.11.2024, mutta valitus ja asiakirjat oli lähetetty hovioikeuteen vasta 3.9.2025 eli runsaat 9 kuukautta myöhemmin. Kärjäoikeudessa 9.1.2025 ratkaistussa asiassa R 742/2024/5147 valitus oli jätetty kärjäoikeudelle 3.2.2025, mutta valitus ja asiakirjat oli lähetetty hovioikeuteen vasta 10.7.2025 eli runsaat 5 kuukautta myöhemmin.

Kärjäoikeus on kysymyksessä olevissa rikosasioissa laiminlyönyt lähettää valitusasiakirjat oikeudenkäymiskaareissa edellytetyin tavoin viipymättä. Viivästykset ovat olleet molemmissa asioissa huomattavia. Menettely on vaarantanut perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeuden saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä ja on ollut omiaan vaarantamaan luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen. Käytössäni olevista asiakirjoista ei ole ilmennyt sellaista, että viivästymisistä olisi asioissa aiheutunut konkreettisia oikeudenmennyksiä.

Ensiksi mainitussa asiassa puheenjohtajana toiminut kärjätuomari A on hovioikeudelle antamassaan selvityksessään todennut olleensa käsityksessä, että asia oli toimitettu ajallaan hovioikeuteen, sillä lähettäminen hovioikeuteen kuuluu kärjäsihteerin toimenpiteisiin laatuhankkeen rikosasioiden käsittelijän oppaassa ja kärjäsihteerin oppaassa todetuin tavoin. Lisäksi hän on kertonut asian olleen Aipa-järjestelmässä ”valmis”-tilassa 18.12.2024 lukien, mistä hän oli päätellyt, että asia oli hoidettu eteenpäin. A:n mukaan hän olisi kiinnittänyt asiaan huomiota, jos se olisi vielä ollut hänen työlistallaan, koska hän käy sitä säännöllisesti läpi.

A:n työparina ollutta kärjäsihteeri C oli pääkäsittelyssä sijaistanut kärjäsihteeri B. Asiassa annettujen selvitysten mukaan kärjäoikeudessa valitusasiakirjojen toimittaminen hovioikeudelle on tällaisessa tilanteessa kuulunut edelleen kärjätuomarin työparina toimivalle kärjäsihteerille. Valitusasiakirjojen toimittamiseen liittyvistä toimintatavoistaan C on hovioikeudelle antamassaan selvityksessään kertonut laittavansa listalle kaikki hovioikeuteen lähtevät asiat, mutta selvityspyynnön kohteena ollut asia oli puuttunut kyseiseltä listalta.

Jälkimmäisessä asiassa puheenjohtajana toiminut kärjätuomari D oli hovioikeudelle antamassaan selvityksessään todennut, että hänellä ei ollut tietoa siitä, miksi asia ei ollut lähtenyt hovioikeuteen. Hän oli kertonut, että hän ei tarkasta hovioikeuteen lähetettävien juttujen osalta, ovatko ne todella Aipa-järjestelmässä lähteneet hovioikeuteen, vaan tämän työvaiheen hän on jättänyt kokonaan sihteerien tehtäväksi. Pyynnöstäni antamassaan selvityksessä D on todennut Aipa-järjestelmän olleen vielä uusi asian ollessa vireillä. Hän on kertonut, että asia oli kärjäoikeuden sähköisessä kansiossa edennyt siihen, että asia oli siirretty ”lähetetty hovioikeuteen” -kansioon. D on todennut, että hän ei ollut tuossa vaiheessa ymmärtänyt, että Aipassa tulee olla ”asia lähetetty” -kohdassa hovioikeuden diaarinumero, joka varmistaa sen, että asia on todella siirtynyt hovioikeuteen. Hän on todennut selvityksessään, että tapauksen jälkeen hän on varmistanut, että hovioikeuteen siirtyneissä jutuissa on syntynyt Aipaan hovioikeuden diaarinumero.

D:n työparina ollut kärjäsihteeri B on hovioikeudelle antamassaan selvityksessä kertonut, että määräaikoja seurataan Excel-taulukosta. B on todennut sen, että hän oli poistanut asian mainitusta taulukosta ja että asia lisäksi oli siirretty D:n selvityksessä mainituin tavoin ”lähetetty hovioikeuteen” -kansioon, viittaavan siihen, että asia olisi siirretty hovioikeuteen, mutta Aipasta kuitenkin ollut löytynyt merkintää hovioikeuteen lähettämisestä. B on kerrotun vuoksi pohtinut selvityksessään, että järjestelmä ei ole mahdollisesti lähettänyt asiaa eteenpäin, vaikka näin oli luultu. Hän on kertonut, ettei asiaa voi enää tarkistaa mistään, eikä tapahtuneesta ole muistikuvia. B on todennut asiassa luultavasti tapahtuneen inhimillisen virheen juttua lähettäessä.

Kärjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut, että selvitysten perusteella ensiksi mainitussa asiassa asian siirtäminen on jäänyt tekemättä. Jälkimmäisessä asiassa sen sijaan on

viitteitä siitä, että kärjäsihteeri olisi tehnyt Aipassa toimenpiteitä asian siirtämiseksi hovioikeuteen, mutta asia ei ole lopulta hovioikeuteen siirtynyt.

Laamannin mukaan ennen Aipan käyttöönottoa rikosasioissa toukokuussa 2024 kärjäoikeus oli useassa yhteydessä tuonut esille, että uusi tietojärjestelmä tulee ottaa käyttöön vasta sitten, kun sen toiminnallisuudet tukevat riittävällä tavalla työskentelyä. Asiakirjaliikenne kärjäoikeudesta hovioikeuteen on Aipan käyttöönottojen yhteydessä tunnistettu riskialttiiksi vaiheeksi. Työvaiheeseen on laadittu ohjeistuksia valtakunnallisesti ja Oulun kärjäoikeudessa, mutta Aipan toiminnallisuuksien kannalta on leimallista, että sen rinnalla käyttäjillä tulee olla ulkopuolisia manuaalisesti ylläpidettäviä seurantalistoja. Aipan vajavaisiin toiminnallisuuksiin ja manuaalisesti ylläpidettäviin seurantalistoihin liittyy laamannin mukaan inhimillisen tekijän riski, joka korostuu sijaistamistilanteissa ja tiimityöskentelyssä. Laamanni on todennut, että selvityksen kohteena olevissa asioissa riski on realisoitunut.

Laamanni on ilmoittanut asioita käsitelleiden kärjätuomarien ja kärjäsihteerien olevan tunnollisia ja vastuullisia työntekijöitä. Tapahtumien aikaan Aipa on ollut varsin uusi työkalu ja toimintoiltaan puutteellinen. Virheet olisi laamannin mukaan estänyt esimerkiksi tietojärjestelmän toiminto, joka valitetussa asiassa huomauttaa siitä, että asia ei ole siirtynyt hovioikeudelle.

Vaikka selvityksissä ja laamannin lausunnossaan esiintuomat seikat Aipan käyttöönotosta ja sen toiminnallisuuksista tekevät tapahtuneita laiminlyöntejä sinänsä ymmärrettäväksi, asioissa ei ole ilmennyt oikeudellisesti hyväksyttäviä syitä valitusasiakirjojen lähettämisen viipymiselle. Kuten laamannikin on todennut, jälkikäteistarkastelussa voidaan todeta, että asioissa olisi tullut huolellisemmin varmistua siitä, että asiat siirtyvät hovioikeudelle. Selvitysten perusteella asiakirjojen lähettäminen hovioikeuteen on ollut kärjäsihteerille kuuluva tehtävä.

Laamannin ilmoittaman mukaan asiaa on käsitelty kärjäoikeuden johtoryhmässä. Lisäksi kärjäoikeuden osastoilla on kiinnitetty huomiota asiakirjojen lähettämisen kriittiseen työvaiheeseen erityisesti sijaistamistilanteessa, minkä lisäksi Aipa-järjestelmän kehittäjille on toimitettu tieto virheriskistä ja tarpeesta parantaa toiminnallisuuksia.

Toimenpide

Kiinnitän Oulun kärjäoikeuden kärjäsihteerien C:n ja B:n huomiota huolellisuuteen asiakirjojen lähettämisessä hovioikeudelle.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle Rovaniemen hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki